

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર  
એકમ કસોટી - 5

ધોરણ : 11 (સામાન્ય પ્રવાહ)

કુલ ગુણ : 25

વિષય : વાણિજ્ય વ્યવસ્થા અને સંચાલન 046(G)

સમય : 1 કલાક

સૂચનાઓ:

1. આ એકમ કસોટીમાં 15 પ્રશ્નો છે.
2. એકમ કસોટીના જવાબો વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની નોટબુકમાં લખવાના રહેશે.

વિભાગ : A

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 01 થી 05 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલ ચાર વિકલ્પ (A, B, C, D) [05]  
પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)

- (1) હિંદુ અવિભક્ત કુટુંબની પેઢીમાં સભ્યપદ કેવી રીતે મળે છે ?  
(A) જન્મથી (B) કરારથી (C) મૂડી રોકવાથી (D) સંચાલન કરવાની
- (2) કયા સ્વરૂપ માં માલિક, સ્થાપક અને સંચાલક એક જ હોય છે ?  
(A) સંયુક્ત સાહસ (B) સરકારી કંપની (C) વૈયક્તિક માલિકી (D) સહકારી મંડળી
- (3) આર્થિક વિકાસના એન્જિન તરીકે કોને ગણાવી શકાય ?  
(A) કંપની (B) ભાગીદારી પેઢી (C) સહકારી મંડળી (D) વૈયક્તિક માલિકી
- (4) સહકારી મંડળીની સ્થાપના માટે ઓછામાં ઓછી કેટલી વ્યક્તિઓ હોવી જોઈએ ?  
(A) 30 (B) 20 (C) 50 (D) 10
- (5) ભારતમાં હાલમાં કયો કંપની ધારો અમલમાં છે ?  
(A) 1912 (B) 1932 (C) 2013 (D) 1956

વિભાગ : B

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 06 થી 10 ના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ) [05]

- (6) વૈયક્તિક માલિકીમાં માલિકની જવાબદારી કેવી હોય છે ?
- (7) કર્તા કોને કહે છે ?
- (8) સહકારી મંડળીનો અર્થ આપો.
- (9) SEBI નું પૂર્ણ રૂપ આપો.
- (10) સહકારી મંડળીને કાયદેસરનું અલગ વ્યક્તિત્વ ક્યારે મળે છે ?

વિભાગ : C

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 12 ના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [04]

- (11) નામનો ભાગીદાર કોને કહેવાય ?  
(12) સહકારી મંડળીને લોકશાહીની તાલીમશાળા શા માટે કહે છે ?

વિભાગ : D

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 13 થી 14 ના મુદ્દાસર જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [06]

- (13) વૈયક્તિક માલિકીની મર્યાદાઓ સમજાવો.  
(14) સહકારી મંડળીની ગમે તે છ લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.

અથવા

- (14) સહકારી મંડળીના ગમે તે છ ફાયદા સમજાવો.

વિભાગ : E

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 15 નો વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો. [05]

- (15) કંપનીનો અર્થ આપી તેની લાક્ષણિકતાઓ ચર્ચો.

અથવા

- (15) તફાવત આપો : ખાનગી કંપની અને જાહેર કંપની (કોઈ પણ પાંચ મુદ્દા)

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

एकम कसोटी-5

कक्षा : 11 ( सामान्य प्रवाह )

कुल गुण : 25

विषय : वाणिज्य व्यवस्था और संचालन 046 ( H )

समय : 1 घंटा

सूचनाएँ :

- I. यह एकम कसोटी में कुल 15 प्रश्न हैं।
- II. एकम कसोटी के उत्तर विद्यार्थी को अपनी नोटबुक में लिखना हैं।

विभाग : A

निम्नलिखित 1 से 5 बहु विकल्प प्रकार के प्रश्न हैं। प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गये चार विकल्पों ( 05 ) ( A, B, C, D ) में से ही विकल्प चुनकर उसका उत्तर लिखिए। प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है।

1. हिन्दु अविभक्त कुटुम्ब की पीढ़ी में सदस्य पद कैसे प्राप्त होता है ?  
(A) जन्म से (B) अनुबंध द्वारा  
(C) पुंजी विनियोग करने से (D) संचालन करने से
2. कौन से स्वरूप में मालिकी, स्थापक और संचालक एक ही होता है ?  
(A) संयुक्त साहस (B) सरकारी कंपनी  
(C) व्यक्तिगत मालिकी (D) सहकारी मंडली
3. आर्थिक विकास के इंजन के रूप में माना जा सकता है ?  
(A) कंपनी (B) साझेदारी पीढ़ी (C) सहकारी मंडली (D) व्यक्तिगत मालिकी
4. सहकारी मंडली की स्थापना के लिए कम से कम कितने व्यक्ति होने आवश्यक हैं ?  
(A) 30 (B) 20 (C) 50 (D) 10
5. वर्तमान समय में भारत में कौन सा कंपनी अधिनियम लागू है ?  
(A) 1912 (B) 1932 (C) 2013 (D) 1956

विभाग : B

निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 6 से 10 तक के प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। ( 05 )  
( प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है। )

6. व्यक्तिगत मालिकी में मालिक का दायित्व कैसा होता है ?

7. कर्ता किसे कहते हैं ?
8. सहकारी मंडली का अर्थ बताइए ।
9. SEBI का पूर्णरूप लिखिए ।
10. सहकारी मंडली को कानूनन अलग व्यक्तित्व कब प्राप्त होता है ?

**विभाग : C**

निम्नलिखित 11 से 12 प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए । ( प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं । ) ( 04 )

11. नाम मात्र का साझेदार किसे कहते हैं ?
12. सहकारी मंडली को प्रजातंत्र की प्रशिक्षण शाला क्यो कहते हैं ?

**विभाग : D**

निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 13 से 14 तक के मुद्दासर उत्तर लिखिए । ( 06 )  
( प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक है । )

13. व्यक्तिगत मालिकी की सीमाएं समजाइए ।
14. सहकारी मंडली की कोई भी छः लाक्षणिकता का वर्णन कीजिए ।

अथवा

14. सहकारी मंडली के कोई भी छः लाभ समजाइए ।

**विभाग : E**

निम्नलिखित प्रश्नक्रमांक 15 का उत्तर विस्तारपूर्वक लिखिए । ( 05 )

15. कंपनी का अर्थ बताकर उसके लक्षण समझाइए ।

अथवा

15. अंतर बताइए : निजी कंपनी तथा सार्वजनिक कंपनी (कोई भी पांच मुद्दे)

**GUJARAT SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD, GANDHINAGAR**  
**UNIT TEST-5**

---

**Std. : 11 (General)**

**Total Marks : 25**

**Sub. : Org. of Commerce 046 (E)**

**Time : 1 Hour**

---

**Instructions :**

**I. There are 15 questions in this unit test.**

**II. Students have to write the answer of this unit test in their note-book.**

---

**SECTION : A**

**Questions from 1 to 5 are multiple choice questions. Select the correct answer from the options. (Each question carries 01 marks.) [05]**

- (1) In the firm of Hindu Undivided family, how one gets the membership ?  
(A) By birth (B) By agreement  
(C) By investing capital (D) By managing
- (2) In which form the owner, establisher and manager is only one ?  
(A) Joint Enterprise (B) Government Company  
(C) Sole Proprietor (D) Co-operative Society
- (3) Which is considered as the engine of economic growth ?  
(A) Company (B) Partnership  
(C) Co-op. Society (D) Sole Proprietorship
- (4) How many persons are required for the formation of co-operative society ?  
(A) 30 (B) 20 (C) 50 (D) 10
- (5) Which companies Act is in force in India at present ?  
(A) 1912 (B) 1932 (C) 2013 (D) 1956

**SECTION : B**

**Answer the following questions from 6 to 10 in one sentence each. [05]**  
**(Each question carries 1 marks))**

- (6) How is the liability of owner in sole proprietorship ?
- (7) Who is called karta ?
- (8) Give the meaning of co-operative society.
- (9) Give full form of SEBI.
- (10) When does a co-operative society get separate legal identity ?

**SECTION : C**

**Answer the following questions 11 and 12 in short. [04]**

**(Each question carries 2 marks.)**

- (11) Who is called a nominal partner ?
- (12) Why is a co-operative society called training school of democracy ?

**SECTION : D**

**Answer the following questions from 13 to 14 in brief. [06]**

**(Each question carries 3 marks.)**

- (13) Explain the limitations of sole proprietorship.
- (14) Explain any six characteristics of co-operative society.

OR

- (14) Explain any six advantages of co-operative society.

**SECTION : E**

**Answer the following question 15 in details. [05]**

- (15) Give the meaning of company and discuss its characteristics.

OR

- (15) Clarify the difference between private company and public company.  
(Any five Points.)